

Politieke Markt

Vergadering van 21 mei 2025

Beleid en Uitvoering - Openbare ruimte

Beleidsplan Beheer en Onderhoud Wegen en Paden

Auteur

Koen Harthoorn

Portefeuillehouder

Melvin Smit

Andere betrokken portefeuillehouders

Marcel Scheringa

Samenvatting

Wat we willen is een sterk, betrouwbaar en toekomstbestendig wegennet voor alle gebruikers. Om kostbare reparaties te voorkomen en volledige vervanging uit te stellen investeren we tijdig in onderhoud op – toereikend – basisniveau. Daarvoor zetten we milieuvriendelijke materialen en technieken in. Bermverharding zorgt voor stabiliteit en veiliger plattelandswegen. Uit oogpunt van klimaatadaptatie kiezen we voor halfverharding en faunapassages. Geplande wegwerkzaamheden worden duidelijk gecommuniceerd.

Overlegd met:

Inge Meindertsma, Madelon Kruisdijk, Manon Kloosterman, Sjoerd Hamstra

Beschrijving

Inleiding

Het beleidsplan voor beheer en onderhoud van wegen en paden in Steenwijkerland richt zich op het garanderen van een deugdelijk wegennet voor alle weggebruikers. Nu veel wegen het einde van hun levensduur naderen en het klimaat om duurzame oplossingen vraagt, zijn tijdige investeringen en grondig beheer noodzakelijk. Steenwijkerland houdt vast aan het kwaliteitsniveau 'basis' voor veiligheid en gedegen onderhoud, wat ongevallen en schades voorkomt en bijdraagt aan leefbare kernen en buurten.

Door tijdig onderhoud uit te voeren, kunnen kostbare reparaties en vervangingen worden uitgesteld. Steenwijkerland investeert in maatregelen die de levensduur van wegen verlengen en in de vervanging van wegen. De veiligheid van plattelandswegen wordt verbeterd door bermverharding. De gemeente stuurt op het gebruik van milieuvriendelijke materialen en technieken en verlengt de levensduur van bestaande infrastructuur. Steenwijkerland werkt toe naar een circulaire economie door inkoop en hergebruik van asfalt en bestrating en elektrificatie van werktuigen. De gemeente bereidt zich voor op warmere, drogere omstandigheden met meer extreme neerslag door meer open wegverharding. Halfverharding geniet de voorkeur bij onderhoud van parkeervlakken en belangrijke routes voor diersoorten worden voorzien van faunapassages.

Zandwegen zijn onderdeel van het agrarische cultuurlandschap en het historische karakter van de gemeente. Deze wegen bieden leefruimte aan planten- en diersoorten en zijn recreatief aantrekkelijk. Heldere communicatie over wegenonderhoud is essentieel. Geplande werkzaamheden worden tijdig en duidelijk gecommuniceerd via de onderhoudskaart van de gemeente. Er wordt een protocol opgesteld voor communicatie rondom klein en groot wegenonderhoud en tijdelijke verkeersmaatregelen.

Gewenst resultaat

Het beleidsplan biedt geactualiseerde strategie voor het beheer en onderhoud van wegen, met als doel een sterk en betrouwbaar netwerk te handhaven dat voldoet aan huidige en toekomstige behoeften.

Argumenten

1.1 Het huidige beleidsplan voldoet niet meer.

De actuele staat van het areaal, meer kennis over de aankomende onderhouds- en vervangingsopgave en vorderingen in de techniek van (duurzame) wegenbouw vragen om een actualisatie van het beleid. Om het nieuwe beleidsplan in te laten gaan dient de raad het huidige beleidsplan in te trekken.

2.1 Zo blijven wegen en paden veilig en toegankelijk.

Het nieuwe beleidsplan handhaaft het kwaliteitsniveau 'basis', wat van groot belang is voor de veiligheid van weggebruikers. Gedegen onderhoud voorkomt ongevallen en schades, en draagt bij aan prettig leefbare kernen en buurten.

2.2 Kosten blijven beheersbaar op de lange termijn.

Door tijdig onderhoud en investeringen kunnen dure reparaties en vervangingen worden uitgesteld, wat op lange termijn kosten bespaart. Dit voorkomt ook dat wegen volledig vervangen moeten worden, wat aanzienlijk duurder is.

2.3 Het netwerk van wegen en paden wordt meer klimaatbestendig.

Het plan omvat maatregelen voor klimaatadaptatie, bijvoorbeeld door waar mogelijk open verhardingen toe te passen. Deze maatregelen helpen om de wegen bestand te maken tegen extreme weersomstandigheden. Met het toepassen van faunapassages is ook oog voor de biodiversiteit.

2.4 Klimaat- en duurzaamheidsambities worden praktisch uitgewerkt.

Het stimuleren van circulair werken en het gebruik van milieuvriendelijke materialen en technieken draagt bij aan de transitie naar een circulaire economie. Dit omvat de inkoop en maximaal hergebruik van asfalt, bestrating en andere materialen.

2.5 De verkeersveiligheid op plattelandswegen wordt beter.

Bermverharding levert een bijdrage aan de verkeersveiligheid van plattelandswegen. Het biedt ook extra stabiliteit voor wegconstructies.

2.6 Ondersteuning van kwetsbare weggebruikers.

Het plan houdt rekening met de behoeften van kwetsbare weggebruikers, zoals voetgangers, fietsers en mensen met mobiliteitsbeperkingen. Dit omvat het verbeteren van de toegankelijkheid en veiligheid van wandel- en fietspaden.

3.1 De structurele wijziging van de financiële behoefte voor onderhoud vraagt om een integrale afweging.

De kostenstijging heeft invloed op de totale begroting en prioritering van gemeentelijk beleid.

Kanttekeningen en risico's

2.1 Er zijn ook alternatieve onderhoudsniveaus (laag en hoog).

Bij het lage niveau vindt onderhoud minder snel plaats en zijn de maatregelen minder kostbaar. Op de lange termijn brengt dit echter meer kosten met zich mee, omdat de wegconstructie sneller verslechtert en eerder opnieuw moet worden opgebouwd. Bij het hoge onderhoudsniveau blijft de kwaliteit, de uitstraling en het comfort van wegen en paden structureel hoger. Om dat te bewerkstelligen liggen de onderhoudskosten echter een stuk hoger. Dit past bij de uitgangspunten uit het coalitieakkoord "Duurzaam Doorbouwen 2022-2026", waarin juist toegankelijkheid, leefbaarheid en opwaardering van de openbare ruimte een prominente plek hebben gekregen.

2.2 De kosten van onderhoud stijgen.

Het onderhoud van wegen en paden op hetzelfde ambitieniveau kost meer geld, de jaarlijkse onderhoudsbehoefte groeit. De stijgende kosten voor wegbeheer zijn het gevolg van autonome prijsstijgingen in de wegenbouw.

2.3 Levensduur verlengende maatregelen brengen kapitaalslasten met zich mee.

Omdat deze stevige maatregelen de levensduur van de wegconstructie verlengen, worden ze gezien als een investering (geen onderdeel van het reguliere onderhoud). Deze vorm brengt ook kapitaalslasten met zich mee. De vervanging van de weg wordt echter uitgesteld, wat op de lange termijn kosten bespaart.

2.4 Waterdoorlatende verharding is niet overal geschikt.

Waterdoorlatende verharding kan hinder veroorzaken voor mensen die minder mobiel zijn. Het is belangrijk om maatwerk toe te passen bij de uitvoering van deze maatregelen.

Duurzaamheid en social return

Het beleidsplan voor beheer en onderhoud van wegen en paden in Steenwijkerland richt zich op duurzaamheid en social return door te investeren in klimaatbestendige infrastructuur, hergebruik van materialen en elektrificatie van werktuigen. Daarnaast stimuleert de gemeente het gebruik van milieuvriendelijke materialen om de CO₂-uitstoot te verminderen. Het plan zorgt voor veiligheid en toegankelijkheid voor alle weggebruikers, inclusief kwetsbare groepen zoals voetgangers en fietsers. Er wordt actief samengewerkt met lokale partners om duurzame projecten te realiseren en maatschappelijke betrokkenheid te vergroten.

Financiële toelichting

Een belangrijk onderdeel van de financiën rondom het onderhouden van wegen en paden is de voorziening die is ingesteld om jaarlijkse schommelingen in de onderhoudsbehoefte op te vangen. Deze voorziening is gebaseerd op de verwachte gemiddelde behoefte per jaar, zoals vastgesteld in het vorige beleidsplan. Autonome ontwikkelingen zoals stijgende kosten van grondstoffen, hogere personeelskosten en duurzamere werkwijzen bij opdrachtnemers hebben ertoe geleid dat de onderhoudskosten elk jaar stijgen, en de voorziening periodiek moet worden herijkt. Buiten het onderhoud moeten ook periodiek middelen worden aangevraagd voor investeringen in levensduur verlengende maatregelen en vervanging, die onlosmakelijk zijn verbonden met het wegbeheer.

De verwachte onderhoudsbehoefte wordt jaarlijks in kaart gebracht op basis van inspecties. Deze inspecties richten zich op de komende vijf jaar, wat de kwalitatieve periode wordt genoemd. Voor de tien jaar die daarop volgen, wordt een cyclische benadering gebruikt, gebaseerd op de levensduur van de wegen en paden. Deze jaarlijkse onderhoudsbehoefte vormt het uitgangspunt voor de beoogde stortingen in de voorziening en de investeringen die nodig zijn over een periode van tien jaar. Financiële mutaties worden jaarlijks voorgelegd aan de gemeenteraad, die vervolgens beslist over de toewijzing van de benodigde middelen. De financiële onderhoudsbehoefte voor de periode van 2025 tot en met 2034 is € 2.260.000,- per jaar.

Communicatie en participatie

Voor de totstandkoming van dit beleidsplan is gebruik gemaakt van de inwonersraadpleging van het voorjaar van 2024. Steenwijkerland heeft dit panel geraadpleegd over de kwaliteit van wegen, wandelpaden en fietspaden. Meer dan de helft van de inwoners is tevreden of zeer tevreden over de staat van de wegen, terwijl 22% ontevreden of zeer ontevreden is. Voet- en fietspaden worden iets beter gewaardeerd dan wegen in het algemeen, met respectievelijk 66% en 68% tevreden of zeer tevreden respondenten. Deze tevredenheidscijfers passen bij het kwaliteitsniveau dat wordt voortgezet in het nieuwe beleidsplan. De communicatie rondom wegwerkzaamheden is onderdeel van het communicatieprotocol dat naar aanleiding van motie *2024-RAAD-00061* wordt aangescherpt.

Uitvoering en planning

Na vaststelling wordt het besluit gepubliceerd in het gemeenteblad. Daags na de bekendmaking in het gemeenteblad treedt dit beleid in werking.

Is het besluit openbaar?

Ja

Besluit

Het college legt het volgende voor aan de gemeenteraad:

1. Het huidige Beleidsplan Wegen Steenwijkerland (2017/45) vastgesteld op 2 mei 2017, in te trekken.
2. Het nieuwe Beleidsplan Beheer en Onderhoud Wegen en Paden (2025) vast te stellen met een financiële mutatie.
3. De financiële gevolgen van het nieuwe beleidsplan integraal af te wegen bij de perspectiefnota.